

TURKU

BRAHENKATU 1 (VI-3-8)

KOEKAIVAUS 19.10. – 23.10.2006

Kaivauskertomus

Arkisto- ja rekisteritiedot

Tutkimuskohde:	Turku, Brahenkatu 1
Kaupunginosa/kortteli/tontti:	VI-3-8
Kaupunkikartan lehti:	XVIII:9
Turun kaupungin koordinaatit	Koekaivantojen keskipisteet: KK1 x = 105236, y = 70194 KK2 x = 105240, y = 70200 KK3 x = 105229, y = 70196
Peruskarttalehti:	LITTOINEN 104312
Peruskoordinaatit:	x = 6705232, y = 1570197
Yhtenäiskoordinaatit:	p = 6713882, y = 3240109
Maanomistaja:	Oy Baloo Ab
Tutkimuslaitos:	Turun maakuntamuseo
Kohteen ajoitus:	Kulttuurikerrokset tuhoutuneet
Kaivauksenjohtaja:	Jukka Sipilä
Kenttätyöaika:	19.10. – 23.10.2006
Tutkitun alueen laajuus:	3 koekuoppaa, yhteensä 3,8 m ²
Tutkimuksen kustantaja:	Oy Baloo Ab
Esinelöydöt:	Ei esinelöytöjä
Mustavalkonegatiivit:	KF2006:849 - 853
Kaivausraportin säilytyspaikka:	Turun maakuntamuseo
Kaivausraportin kopiot:	Museovirasto, rakennushistorian osasto.

Sisällysluettelo

1. Tiivistelmä	s. 3
2. Johdanto	s. 3
3. Tutkimusmenetelmät ja dokumentointi	s. 3
4. Mittaus ja koordinaatisto	s. 4
5. Havainnot	s. 4
5.1 Koekaivanto 1	s. 4
5.2 Koekaivanto 2	s. 4
5.3 Koekaivanto 3	s. 5
6. Tulokset	s. 5

LIITTEET

1. Luettelo mustavalkonegatiiveista
2. Karttaluettelo
3. Kartat

1. Tiivistelmä

Turun maakuntamuseo teki koekaivaukset Turun kaupungissa Brahenkatu 1:ssä VI kaupunginosan korttelin 3 tontilla 8 sijaitsevan rakennuksen kellarikerroksessa. Rakennukseen suunnitellaan paalutusta. Kenttätyöt tehtiin 19.10. – 23.10.2006. Koekaivauksissa kaivettiin kolme koekaivantoa, jotka olivat kooltaan 1,2 x 1,2 metriä tai alle. Kaivantojen syvyys lattiapinnasta oli 60 – 70 cm. Koekaivannoista ei löytynyt säilyneitä kulttuurikerroksia. Kulttuurikerrokset olivat tuhoutuneet kellarikerrosta rakennettaessa. Tutkimukset kustansi Oy Baloon Ab.

2. Johdanto

Turun kaupungin VI kaupunginosan korttelin 3 tontilla 8 (Brahenkatu 1) sijaitsevaan, August Heleniuksen vuonna 1887 suunnittelemaan rakennukseen suunnitellaan paalutusta. Rakennuksen alla on holvattu moniosainen kellari, johon johtaa halssi pihan puolelta. Kellarin muodossa ja rakenteessa on piirteitä, jotka antavat aiheita olettaa sen olevan ainakin vähäisiltä osilta maanpäällisiä kerroksia vanhemman. Tontin vanhimpien kulttuurikerrosten tiedetään olevan 1500-luvulta. Keskiajalla muodostunut Aninkaistenkatu ja 1600-luvun puolivälissä toteutetun asemakaavan reguloinnin myötä avattu Iso Brahenkatu yhtyivät juuri nykyisen tontin 8 kohdalla. Alue tuhoutui Turun suurpalossa vuonna 1827. Näiden seikkojen vuoksi katsottiin tarpeelliseksi suorittaa kohteessa muinaismuistolain (295/1963) mukaiset arkeologiset koetutkimukset, jotta tulosten perusteella voitaisiin ratkaista, tarvitseeko alueella suorittaa laajempia arkeologisia tutkimuksia ennen paalutustöiden aloittamista.

Turun maakuntamuseon ja Oy Baloo AB:n välillä 22.9.2006 solmitun sopimuksen mukaan määriteltiin muinaismuistolain (295/1963) edellyttämät arkeologiset koetutkimukset. Sopimuksen perusteella maakuntamuseo teki paaluttamisen kohteena olevan rakennuksen kellariin kolme koekuoppaa. Oy Baloo AB sitoutui korvaamaan kaivauksista aiheutuneet kustannukset maakuntamuseolle. Kustannukset käsittivät mm. tutkijan palkkakustannukset kenttä- ja jälkityövaiheen aikana sekä kaivausapulaisen palkkakustannukset kenttätyövaiheen aikana. Lisäksi Oy Baloo Ab korvasi tutkimuksessa tarvittavien työvälineiden ja materiaalin, ATK-laitteiden ja –tarvikkeiden sekä jälkityövaiheen aikaisen tutkimustyötilan kustannukset. Kustannukset arvioitiin enintään 5405 euroksi.

Kaivausryhmään kuuluivat tutkija Jukka Sipilän lisäksi tutkimusapulainen Harri Jokinen. Kaivausten valvojana toimi Turun maakuntamuseon tutkija Aki Pihlman. Varsinainen kenttätyöaika oli 19.10. – 23.10.2006. Kenttätyövaihe jäi ennakoitua lyhyemmäksi, koska tehtyjen koekuoppien perusteella oli nopeasti nähtävästi, että kaikki mahdolliset kulttuurikerrokset ovat tuhoutuneet rakennusta tehtäessä. Jälkityöt tehtiin 24.10. – 31.10.2006.

3. Tutkimusmenetelmät ja dokumentointi

Kenttätyövaiheen aikana paalutettavan rakennuksen kellariin kaivettiin kolme koekuoppaa. Niiden paikat valittiin eri puolilta kellaria suunniteltujen paalutuskuoppien kohdalta. Koekuoppien laajuus oli 1,2 x 1,2 metriä lukuun ottamatta kolmatta koekuoppaa, joka oli laajuudeltaan edellisiä suppeampi. Tutkittujen koekuoppien kokonaispinta-ala oli noin 3,8 m². Koekuoppien kohdalta kellarin lattia rikottiin laskalla ja sen alainen maa kaivettiin lapiolla. Kaivamista haittasi kuoppiin melko nopeasti tihkuva vesi, mikä johtui rakennuksessa olevasta keinotekoisesta kastelujärjestelmästä, joka pitää perusmuurien alaiset puupaalutukset kosteina. Koekuoppien syvyydeksi tuli lattiapinnasta mitattuna noin 60 - 70 cm. Tämän lisäksi kaivantojen pohjaan tehtiin vielä erikseen rautakangella pistoja sen varmistamiseksi, ettei savesa ole rakenteita.

Tutkittuja maita ei seulottu. Joltain osin osa maista tutkittiin lattialla vielä erikseen lastan kanssa. Löytö-

jä alueelta ei kuitenkaan tullut, lukuun ottamatta yhtä kukkaruukun palaa koekaivanto 2:sta. Jokaisesta koekaivannosta piirrettiin kaavamainen esitys maakerroksista. Ainoastaan koekaivanto KK3:sta oli aiheellista piirtää myös tasokartta. Kartat piirrettiin puhtaaksi AutoCadilla mittakaavassa 1:20.

4. Mittaus- ja koordinaatisto

Koekaivantojen paikat mitattiin käytettävissä olevaan kellarin pohjapiirrokseen, joka jälkityövaiheessa sijoitettiin kaupungin sähköiseen kantakarttaan rakennuksen äärimittojen avulla. Korkeuspiste rakennukseen tuotiin kirjastotalon kulmassa olevasta korkeuspisteestä 2501, jonka korkeudeksi vuonna 2006 on mitattu 5,524 m mpy. Vaaituskoneella mitattiin ainoastaan koekuoppia ympäröivän lattian korkeus. Muut mitat mitattiin nivelmitalla lattiapinnasta.

5. Havainnot

Paalutettavan rakennuksen kellariin tehtiin kolme koekaivantoa, jotka on numeroitu juoksevasti KK1, KK2 ja KK3. Seuraavassa tarkastellaan kutakin koeojaa erikseen. Kunkin koekaivannon kohdalla selvitetään kaivuuprosessi ja sen aikana havaitut maakerrokset ja muut mahdolliset ilmiöt. Käytännössä mistään koekaivannosta ei tavattu kulttuurikerroksia. Maa oli joko sekoittunutta tai selkeästi koskematonta savea. Koekuoppien kohdalla lattiapinnan taso oli 4,08 – 4,19 m mpy.

5.1 Koekaivanto KK1

Pinta: 4,06 m mpy

Pohja: 3,45 m mpy

Kartat: 2 ja 4

Koekaivanto KK1 sijaitsi kellarikerroksen läntisimmässä huoneessa sen pohjoisnurkkauksessa. Lattiapinta oli raudoittamatonta betonia, joka rikottiin lekalla. Lattiapinnan paksuus oli 5 – 6 cm. Lattiapinnan alainen maa oli tiilimurskasta, savesta ja sorasta muodostunut homogeeninen, sekoittunut kerros. Koekaivanto kaivettiin 60 cm:n syvyyseksi tasolle 3,45 m mpy. Pohjatasossa maa oli muuttunut saviseksi. Pohjatasossa maata kaivettiin veden alta, sillä veden pinta nousi nopeasti tasolle 3,70 m mpy. Pohjaan tehtiin lisäksi rautakangella viisi pistoa. Maa oli pehmeää savea. Aivan seinustalla perusmuurin kohdalla oli havaittavissa mahdollisesti rakennuksen anturaan liittyviä puurakenteita. tasolla 3,10 m mpy.

5.2 Koekaivanto KK2

Pinta: 4,10 m mpy

Pohja: 3,40 m mpy

Kartat: 2 ja 5

Koekaivanto KK2 sijaitsi kellarikerroksen pohjoisimmassa huoneessa sen länsinurkkauksessa. Lattiapinta oli osittain raudoittamatonta betonia, joka rikottiin lekalla. Betonipinta osoittautui myöhemmin tehdyksi paikkaukseksi ja varsinainen lattia oli tehty kyljelleen asetetuista tiilistä. Tiilien välinen laasti osoittautui betoniksi ja siten hyvin vaikeasti purettavaksi. Joitakin tiiliä saatiin kuitenkin kaivannon reunalta irti. Tiililattian vahvuus oli noin 13,5 cm. Lattiapinnan alainen maa oli savista soraa, jonka seassa oli tiiliskiviä ja tiiliskiven kappaleita sekä joitakin yksittäisiä kiviä. Kyseisessä kerroksessa oli myös yksi savisen kukkaruukun pala, jota ei kuitenkaan otettu talteen. Lattiapinnan alta löytyneet tiilet olivat kooltaan samoja kuin lattiarakenteessakin. Kerroksen paksuus oli noin 30 cm. Tämän alapuolinen noin

30 cm:n kerros oli savista soraa, jossa oli joku yksittäinen kivi. Koekaivanto kaivettiin 70 cm lattiatasosta, tasolle 3,40 m mpy. Koekaivannon pohjasaveen tehtiin rautakangella koepistoja. Maa osoittautui pehmeäksi saveksi. Aivan seinustalla perusmuurin kohdalla oli havaittavissa mahdollisesti rakennuksen anturaan liittyviä puurakenteita tasolla 2,80 – 3,00 m mpy. Veden pinta nousi kuopassa nopeasti tasolle 3,76 m mpy.

5.3 Koekaivanto KK3

Pinta: 4,19 m mpy

Pohja: 3,50 m mpy

Kartat: 2, 3 ja 6

Koekaivanto KK3 sijaitsi kellarikerroksen keskiosassa lounaislaidalla. Lattiapinta oli täällä tehty lappeelleen asetetuista tiilistä. Niiden välinen laasti osoittautui betoniksi ja siten hyvin vaikeasti purettavaksi. Tämän vuoksi koekaivanto tehtiin lattialle aikaisemmin LVI-töiden yhteydessä tehtyyn soralla täytettyyn kuopanteeseen ja sen viereen. Näin päästiin tiiliskivilattian alle koskemattomaan maahan. Tiililattian alla oli kolme irtotiiltä, kooltaan 28,0 – 28,5 x 13,1 – 14,0 x 7,2 – 8,5 cm. Lattian paksuus oli noin 16 – 17 cm. Lattiapinnan alla oli 18 cm:n kerros soran ja laastin sekaista sekoittunutta savea. Tämän alta tasolta 3,90 m mpy:stä alkoi puhdas harmaa savi. Koekaivanto kaivettiin noin 70 cm lattiatasosta, tasolle 3,50 m mpy. Pohjasaveen tehtiin lisäksi rautakangella kaksi 70 cm:n syvyistä koepistoa. Maa oli pehmeää savea.

6 Tulokset

Tutkittavalle alueelle tehtiin kolme koekaivantoa. Kaivannot osoittautuivat kulttuurikerrosten osalta steriileiksi. Kulttuurikerrokset ovat tuhoutuneet rakennuksen kellarikerrosta rakennettaessa. Kellarikerroksen lattiapinnat olivat tasolla 4,06 – 4,19 m mpy. Koekaivannot tehtiin tasolle 3,40 – 3,50 m mpy. Lattiapinnan alaiset kerrokset olivat savensekaista soraa ja tiilenkappaleita muuttuen alempana saveksi.

Turussa 30. päivänä marraskuuta 2006

Jukka Sipilä

TURKU BRAHENKATU 1 (VI-3-8)

Liite 1

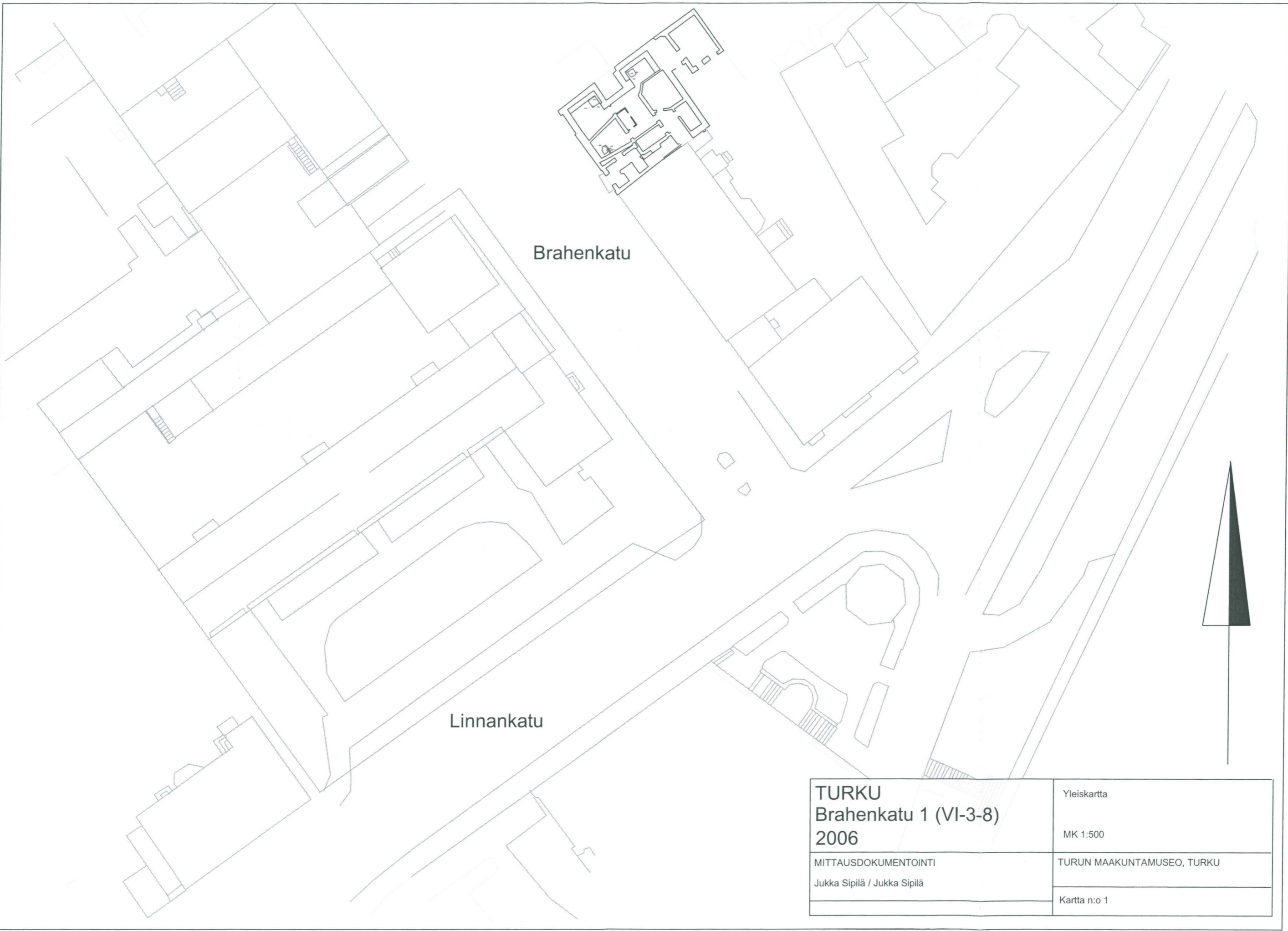
MUSTAVALKONEGATIIVIT

Arkistinum	Sisältö	Kuvaaja	Aika
KF2006:849	Koekaivanto 2. Kuvattu kaakosta	Jukka Sipilä	23.10.2006
KF2006:850	Koekaivanto 1. Kuvattu eteläkaakosta	Jukka Sipilä	23.10.2006
KF2006:851	Koekaivanto 3. Kuvattu luoteesta.	Jukka Sipilä	23.10.2006
KF2006:852	Koekaivanto 3. Kuvattu luoteesta.	Jukka Sipilä	23.10.2006
KF2006:853	Koekaivanto 1 peitettynä. Kuvattu etelästä.	Jukka Sipilä	23.10.2006

KARTTALUETTELO

Liite 2

- Kartta n:o 1. Yleiskartta MK 1:500
- Kartta n:o 2. Yleiskartta MK 1:100
- Kartta n:o 3. Koekaivanto 3, MK 1:20
- Kartta n:o 4. Profiilikartta, koekaivanto KK1, MK 1:20
- Kartta n:o 5. Profiilikartta, koekaivanto KK2, MK 1:20
- Kartta n:o 6. Profiilikartta, koekaivanto KK3, MK 1:20

Brahenkatu

Linnankatu

TURKU
Brahenkatu 1 (VI-3-8)
2006

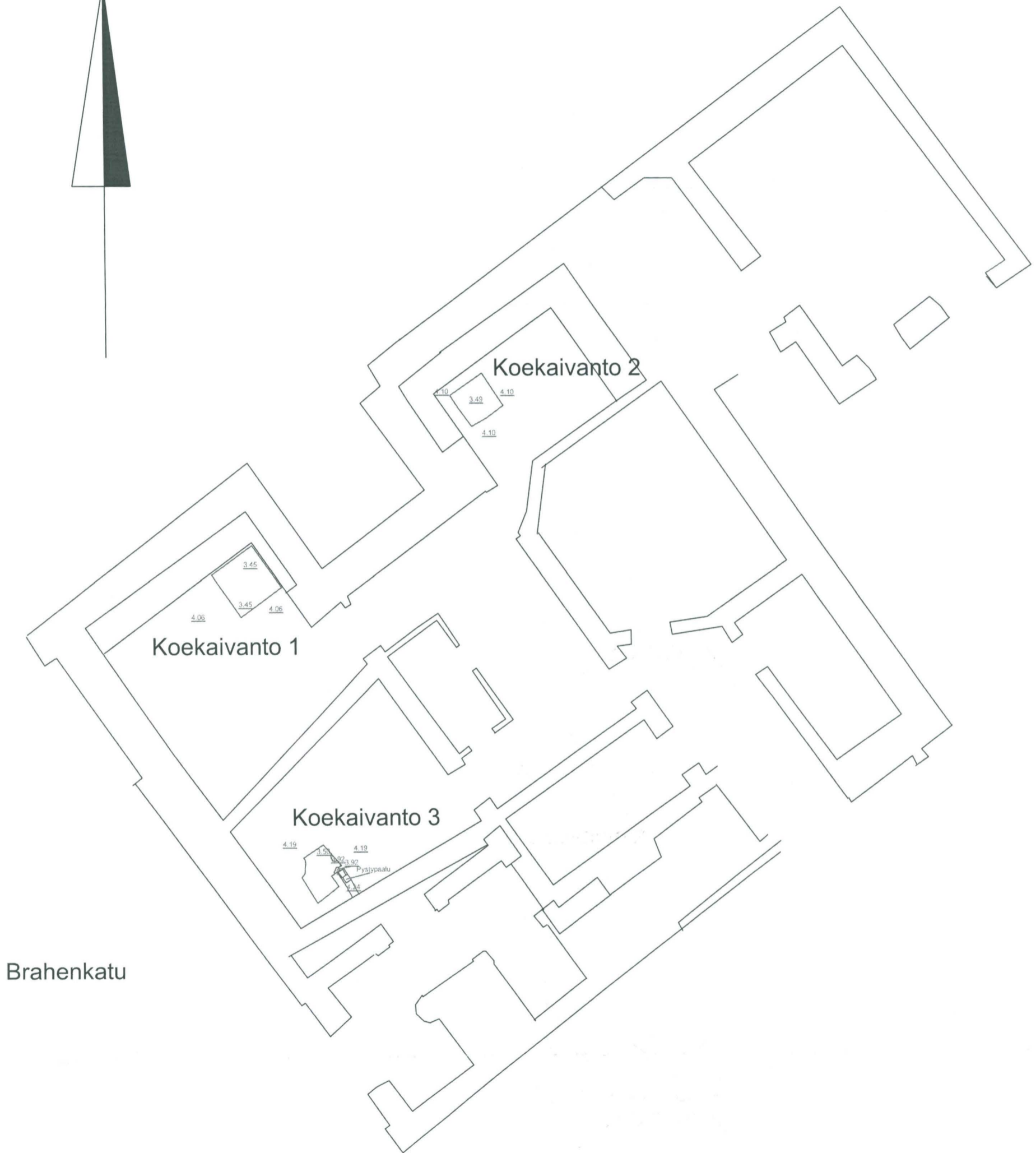
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Jukka Sipilä / Jukka Sipilä

Yleiskartta

MK 1:500

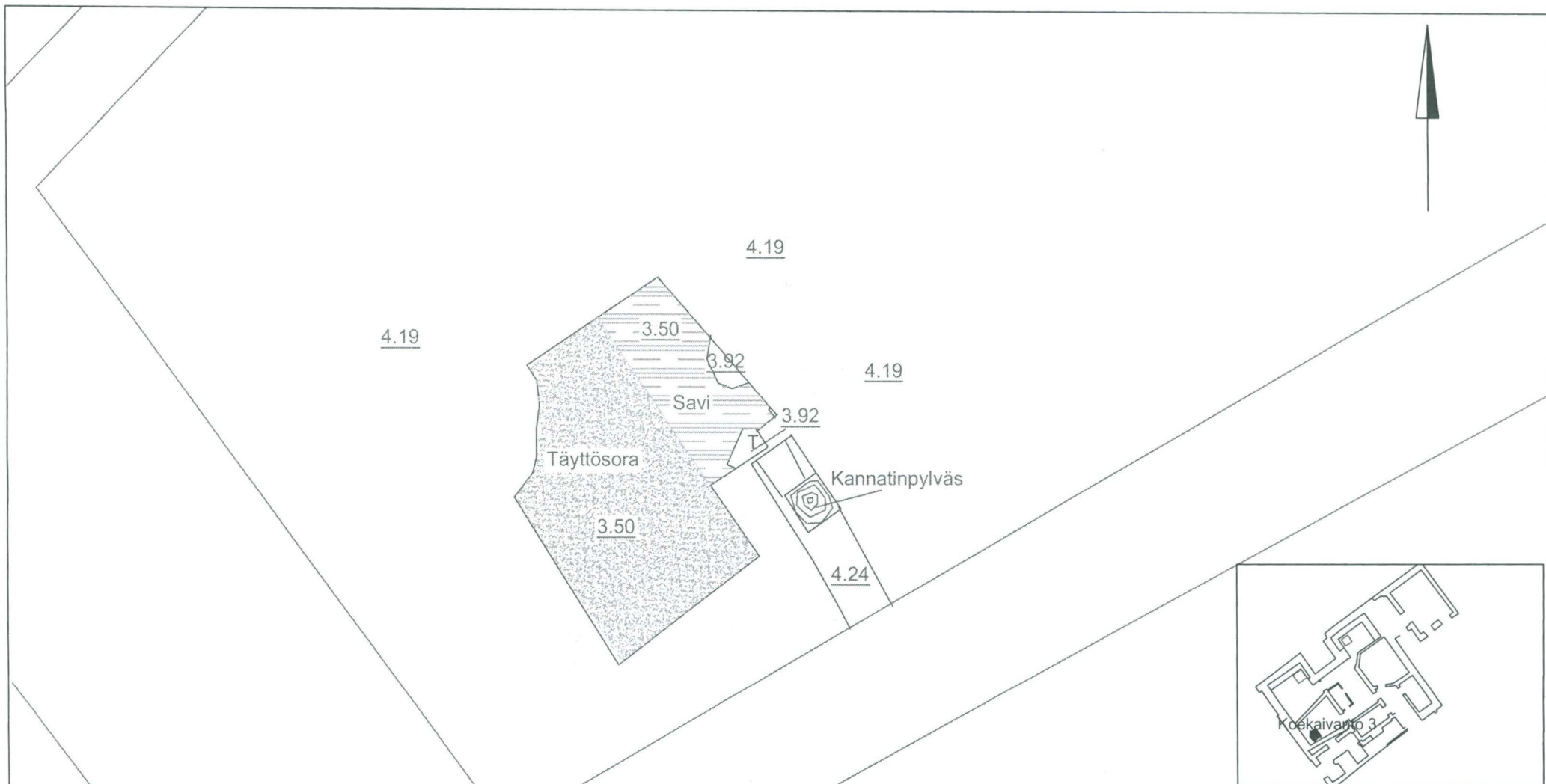
TURUN MAAKUNTAMUSEO, TURKU

Kartta n:o 1

Brahenkatu

TURKU Brahenkatu 1 (VI-3-8) 2006	Yleiskartta
	Koekaivantojen 1, 2 ja 3 sijainti
MITTAUSDOKUMENTOINTI	MK 1:100
Jukka Sipilä / Jukka Sipilä	TURUN MAAKUNTAMUSEO, TURKU
	Kartta n:o 2

TURKU Brahenkatu 1 (VI-3-8) 2006	Rakennekartta
	Koekaivanto 3
MITTAUSDOKUMENTOINTI	MK 1:20
Jukka Sipilä / Jukka Sipilä	TURUN MAAKUNTAMUSEO, TURKU
	Kartta n:o 3

M MYP

4.20+

4.00+

3.80+

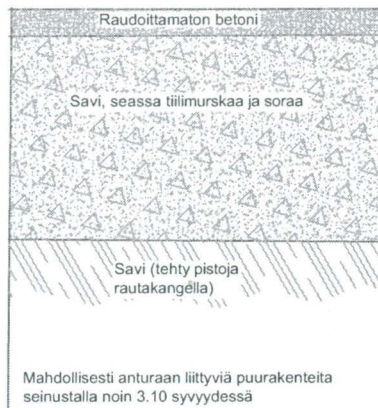
Veden pinta -

3.60+

3.40+

3.20+

3.00+

M MYP

+ 4.20

+ 4.00

+ 3.80

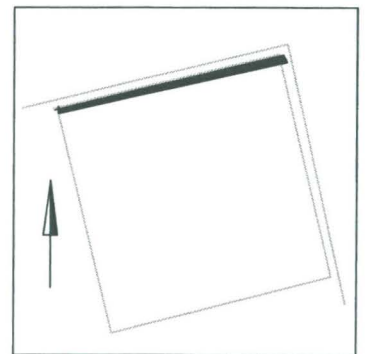
- Veden pinta

+ 3.60

+ 3.40

+ 3.20

+ 3.00

TURKU
Brahenkatu 1 (VI-3-8)
2006

MITTAUSDOKUMENTOINTI

Jukka Sipilä / Jukka Sipilä

Profiilikartta

Koekaivanto 1

MK 1:20

TURUN MAAKUNTAMUSEO, TURKU

Kartta n:o 4

M MYP

4.20+

4.00+

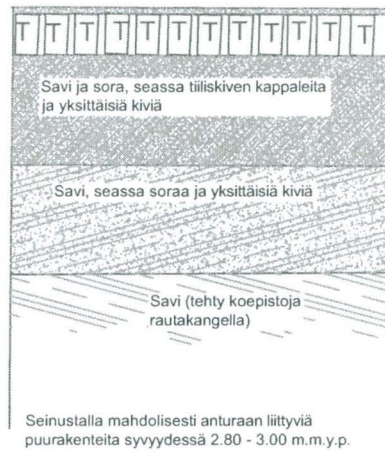
3.80+
Veden pinta

3.60+

3.40+

3.20+

3.00+

M MYP

+ 4.20

+ 4.00

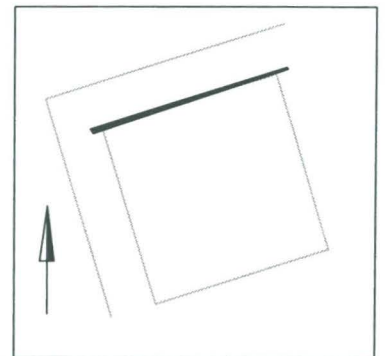
+ 3.80
Veden pinta

+ 3.60

+ 3.40

+ 3.20

+ 3.00

TURKU
Brahenkatu 1 (VI-3-8)
2006

MITTAUSDOKUMENTOINTI

Jukka Sipilä / Jukka Sipilä

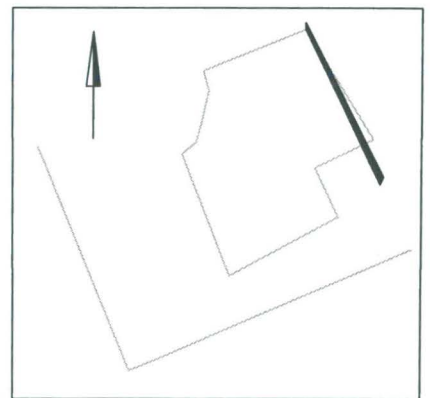
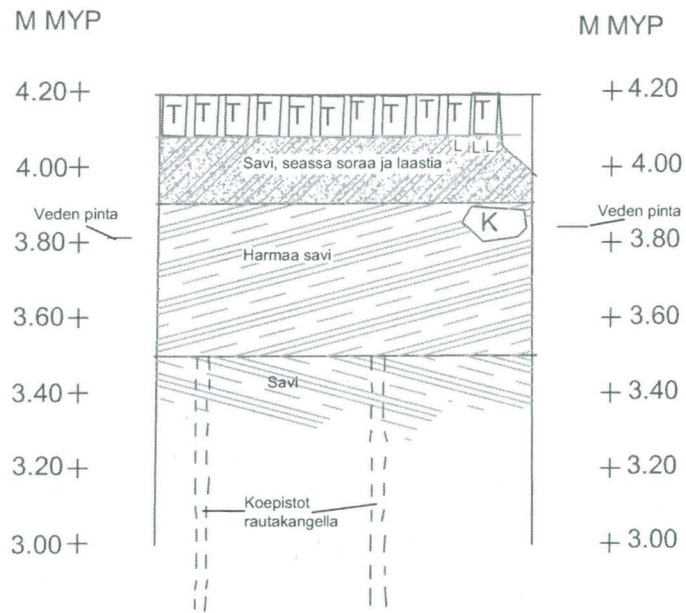
Profiilikartta

Koekaivanto 2

MK 1:20

TURUN MAAKUNTAMUSEO, TURKU

Kartta n:o 5

<p>TURKU Brahenkatu 1 (VI-3-8) 2006</p>	<p>Profilikartta Koekaivanto 3 MK 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Jukka Sipilä / Jukka Sipilä</p>	<p>TURUN MAAKUNTAMUSEO, TURKU Kartta n:o 6</p>

KF2006:849

KF2006:850

KF2006:851

KF2006:852

KF2006:853

27.10.2006
Brahmankh (V1-3-8)
Vach. Jankha Sipi/a-